
Podstawy programowe

dla diecezjalnych instytucji kształcenia muzyków kościelnych

4-letni cykl kształcenia	
wymiar godzin	600
	5 godzin wykładowych w tygodniu
	10-miesięczny rok szkolny

Porządek obowiązkowych przedmiotów
wraz z wymiarem godzin i treściami nauczania

PRZEDMIOT	Fortepian
	MINIMUM WYMIARU GODZIN 60

Okres kształcenia w zakresie gry na fortepianie uzależniony jest od stopnia przygotowania i indywidualnych predyspozycji ucznia – przyszłego organisty. Dla uczniów mało zaawansowanych w grze na fortepianie okres ten powinien obejmować minimum 2-3 lata.

TREŚCI NAUCZANIA

1. Opanowanie prawidłowej postawy przy instrumencie.
2. Swobodne operowanie ręką jako aparatem gry z uwzględnieniem niezależności rąk i palców (korekta i eliminacja złych nawyków, ćwiczenia rozluźniające przeguby rąk).
3. Zapoznanie ucznia z podstawowymi zasadami pracy nad utworem.
4. Umiejętność grania różnymi sposobami artykulacji (*legato, non legato, staccato, portato*).
5. Poznanie i realizacja określeń związanych z agogiką i dynamiką w utworach.
6. Rozwijanie techniki palcowej (gamy, pasaże), techniki dwu- i trójdźwięków w różnej artykulacji.
7. Prowadzenie frazy w różnych stylach w literaturze fortepianowej.
8. Praca nad polifonią – rozwijanie niezależnego słyszenia głosów i odrębności

artykulacyjnej oraz dynamicznej w głosach.

9. Wprowadzenie zdobnictwa muzycznego (przednutka, mordent, tryl, obiegnik).
10. Umiejętność zastosowania prawidłowej pedalizacji w utworach (pedał rytmiczny i synkopowany).
11. Uwrażliwienie na kulturę dźwięku i jakość brzmienia.
12. Rozwijanie wyobraźni muzycznej i ekspresji twórczej.
13. Przygotowanie uczniów do opracowywania różnych form muzycznych, budowa prostych form muzycznych.
14. Granie *a vista* łatwych utworów.

UWAGI DO REALIZACJI PROGRAMU

1. Głównym celem nauczania gry na fortepianie jest przygotowanie uczniów do gry na organach.
2. W ciągu każdego semestru uczeń powinien opanować po kilka utworów (wg możliwości) z poszczególnych działów programu. Działy te zawierają pozycje z różnych epok i stylów muzycznych.
3. Zaleca się systematyczne czytanie *a vista* łatwych utworów, co wpłynie na łatwość czytania nut, a tym samym przekroczenie rocznego minimum programowego.
4. Po każdym semestrze przeprowadza się egzamin komisyjny, podczas którego uczeń powinien wykonać minimum cztery utwory (etiudę, utwór polifoniczny, formę klasyczną oraz utwór dowolny).

Zalecana literatura (wybór):

- Wybrane gamy i pasaże
- Etiudy (dla początkujących):
 - S. Raube – *Etiudy dla dzieci*, z. 1,
 - T. Kamieńska – *Małe etiudy*,
 - D. Wiłkomirska – *Etiudy dla początkujących*,
 - C. Czerny – *Pierwszy nauczyciel*, op. 599,
 - W. Sawicka, G. Stempniowa – *Etiudy*, z. 1,
- Etiudy:
 - J. Duvernoy – *Etiudy elementarne*, op. 176,
 - C. Czerny – *Pierwszy nauczyciel*, op. 599 (cd.),
 - C. Czerny – *Wybór etiud*, op. 139, 636,
 - H. Lemoine – *Etiudy dziecięce*, op. 37, 100,
 - S. Raube – *Etiudy dla dzieci*, z. 1 (cd.) oraz z. 2,
 - W. Sawicka, G. Stempniowa – *Etiudy*, z. 2, z. 3 oraz z. 4,
 - Z. Romaszkowa – *Zbiór etiud dla dzieci i młodzieży*,
 - H. Berens – *Najnowsza szkoła biegłości*, op. 61,
 - H. Bertini – *Etiudy*, op. 100,
 - A. Löschorn – *Etiudy*, op. 66,
 - A.S. Heller – *Wybrane etiudy*,
- Utwory polifoniczne i utwory dawnych mistrzów:
 - oprac. Z. Śliwiński – *Z dawnych wieków*,
 - oprac. E. Altberg – *Wybór utworów z XVII i XVIII w.*, z. 1,
 - oprac. J. Hoffman, A. Rieger – *Dawne tańce i melodie*, z. 1 oraz z. 2,
 - J.S. Bach – *Łatwe utwory*,
 - J.S. Bach – *Drobne utwory*,
 - J.S. Bach – *Małe preludia*,
 - J.S. Bach – *Inwencje 2-głosowe*,

- G.F. Haendel – *Dwanaście łatwych utworów*,
- G.F. Haendel – *Fughetty*,
- G. F. Haendel - *Suita g, Suita d* (łatwiejsze części),
- Formy klasyczne:
 - oprac. S. Raube – *Wybór sonatin*, z. 1 oraz z. 2,
 - oprac. J. Hoffman, A. Rieger – *Wybrane sonatiny*, z. 1 oraz z. 2,
 - W.A. Mozart – *Sonatiny wiedeńskie*,
 - L. van Beethoven – *Sonatiny*,
 - L. van Beethoven – *Sześć łatwych wariacji*,
 - M. Clementi – *Sonatiny*, op. 36,
 - A. Diabelli – *Sonatiny*,
 - J. Haydn – *Sonatiny*,
- Utwory różne:
 - J. Garścia – *Bajki i kołysanki*,
 - J. Garścia – *Bagatele*,
 - E. Altberg – *Czytanki muzyczne*, z. 1 oraz z. 2,
 - S. Majkapar – *Biriulki*,
 - S. Majkapar – *Dwadzieścia preludiów z pedalem*,
 - S. Majkapar – *Miniatury*, op. 33,
 - E. Grieg – *Utwory liryczne*,
 - P. Czajkowski – *Album dla młodzieży*, op. 39,
 - S. Prokofiew – *Muzyka dziecięca*,
 - R. Schumann – *Album dla młodzieży*, op. 68,
 - B. Bartok – *Mikrokosmos*, z. 2 oraz z. 3,
 - B. Bartok – *Gyermekeknek*, z. 1 oraz z. 2,
 - T. Kassern – *Słodki kramik*,
 - A. Diabelli – *2 sonatiny*, op. 163 (na 4 ręce),
 - oprac. S. Raube – *Drobiaszki na fortepian*, z. 1 (na 4 ręce),
 - oprac. E. Altberg – *Francuski wachlarzyk* (na 4 ręce),
 - J. Ekier – *Kolorowe melodie*,
 - D. Kabalewski – *Utwory wybrane*, op. 27,
 - K. Serocki – ze zbioru *Krasnoludki: Krakowiak, Walczyk, Oberek*,
 - D. Szostakowicz – *Łatwe utwory na fortepian*.

PRZEDMIOT	Organy
	MINIMUM WYMIARU GODZIN 120

TREŚCI NAUCZANIA

I rok nauki

1. Znajomość podstawowych wiadomości z zakresu budowy i historii instrumentu.
2. Opanowanie prawidłowej postawy, ułożenia prawej i lewej ręki na manuale, prawidłowego ułożenia nóg na pedale.

3. Umiejętność prawidłowego wydobywania dźwięku na manuale.
4. Umiejętność koordynacji pracy rąk i nóg.
5. Opanowanie podstaw techniki gry z uwzględnieniem: niezależności rąk i palców na manuale i nóg na pedale, umiejętności gry wielogłosowej na manuale, umiejętności grania różnymi sposobami artykulacji (*legato, non legato, portato, staccato*).

Zalecana literatura (wybór):

- *Organowe ćwiczenia pedałowe*, t. I, red. J. Chwedczuk,
- *Manualowe utwory dawnych mistrzów*, red. B. Rutkowski,
- *Arie z rękopisu klasztoru Klarysek w Starym Sączu*, opr. J. Chwałek,
- J. Pachelbel (łatwiejsze toccaty, fantazje, fugi, preludia),
- łatwiejsze preludia chorałowe i formy cykliczne (preludium i fuga) dawnych mistrzów,
- W. Żeleński – *25 preludiów*, op. 38,
- A. Chlondowski – *Preludia*.

II rok nauki

1. Dalsze doskonalenie techniki pedałowej.
2. Rozwijanie techniki manualowej (ćwiczenie swobody realizacji trzy- i czterogłosu, technika pasażowa, figuracyjna).
3. Umiejętność realizowania ścisłej polifonii (fuga, preludium chorałowe).
4. Realizacja form cyklicznych (preludium i fuga).
5. Umiejętność frazowania i operowania podstawowymi sposobami artykulacji.
6. Wprowadzenie w problematykę rejestracji utworów.
7. Poznanie podstawowych form muzyki organowej.

Zalecana literatura (wybór):

- *Organowe ćwiczenia pedałowe*, t. II, red. J. Chwedczuk,
- J. S. Bach – *8 Małych preludiów i fug*,
- J. S. Bach – *Orgelbüchlein* (łatwiejsze opracowania),
- H. Scheidemann – *Preambula*,
- dawna muzyka polska,
- preludia chorałowe, wariacje, toccaty, preludia i fugi dawnych mistrzów,
- W. Żeleński – *25 preludiów*, op. 38,
- A. Chlondowski – *Preludia*,
- L. Boëlmann – *Heures Mystiques*, op. 30,
- Ch. Tournemire – *Postludes libres*, op. 68,
- C. Franck – *L'organiste*,
- M. Sawa – *Preludia na temat polskich pieśni kościelnych* (łatwiejsze opracowania),
- S. Moniuszko – *Preludia*.

III rok nauki

1. Dalsze doskonalenie techniki pedałowej.
2. Umiejętność gry wielogłosowej na manualach oraz swobodnego przechodzenia z jednego manualu na inny.
3. Rozwijanie umiejętności gry solo na pedale i form triowych.
4. Rozwijanie swobody artykulacyjnej.
5. Zapoznanie uczniów ze stylistyką szkół organowych i związanych z nią różnic w zakresie interpretacji.

6. Wprowadzenie w zagadnienia dotyczące zdobnictwa.

Zalecana literatura (wybór):

- J.S. Bach – *8 Małych preludiów i fug*,
- J.S. Bach – *Orgelbüchlein*,
- *Schule des Klassischen Triospiels*, Edition Bärenreiter,
- formy triowe późniejszych epok (M. Surzyński, M. Sawa),
- łatwiejsze preludia i fugi D. Buxtehudego, N. Bruhnsa,
- preludia chorałowe dawnych mistrzów z c.f. „kolorowanym”,
- S. Karg-Elert – *Trzyście preludiów*,
- M. Reger – *30 kleine Choralvorspiele*, op.135a, *Miniatury organowe*, op. 79,
- L. Vierne – *24 Pièces en style libre* (łatwiejsze),
- F. Nowowiejski – *Drobne utwory*,
- M. Sawa – *Preludia na temat polskich pieśni kościelnych*,
- T. Kalisz – *Improwizacje na temat pieśni kościelnych*.

IV rok nauki (dyplomowy)

7. Praca nad swobodą gry pedałowej (ćwiczenia figuracji pedałowych, realizacja dwugłosu).
8. Dalsze doskonalenie techniki gry triowej.
9. Umiejętność frazowania i operowania zróżnicowaną barwą i różnymi sposobami artykulacji.
10. Umiejętność samodzielnej, poprawnie stylistycznej rejestracji, doboru głosów, łączenia ich w kompleksy dynamiczno-kolorystyczne w zależności od epoki i kraju kompozytora.
11. Umiejętność samodzielnego opracowania łatwego utworu pod względem techniczno-wykonawczym.

Zalecana literatura (wybór):

- J.S. Bach – *8 Małych preludiów i fug*, większe preludia i fugi, sonaty triowe, tria (dla bardziej zaawansowanych),
- J. S. Bach – *Orgelbüchlein*, chorały ze zbiorów: lipskiego, Schüblera,
- D. Buxtehude – preludia i fugi, ciacony, preludia chorałowe,
- *Schule des Klassischen Triospiels*, Edition Bärenreiter,
- J.P. Sweelinck, S. Scheidt (wariacje, fantazje, toccaty),
- *Zeszyty organowe* t. II, red. B. Rutkowski,
- M. Surzyński – *Wybrane utwory*, red. B. Rutkowski,
- utwory z twórczości: F. Mendelssohna-Bartholdy’ego, J. Brahmsa, M. Regera, C. Francka, L. Vierne’a,
- M. Sawa – *Preludia na temat polskich pieśni kościelnych*
- T. Kalisz – *Improwizacje na temat pieśni kościelnych*.

UWAGI DO REALIZACJI PROGRAMU

1. Powyższe treści nauczania oraz zalecana literatura dla poszczególnych lat mają charakter przykładowy i spełniają rolę ogólnego wskaźnika poziomu trudności wymaganego na poszczególnych etapach nauki. Zarówno problematyka zajęć, jak i repertuar powinny być dostosowane do indywidualnych możliwości ucznia.
2. W całym cyklu kształcenia należy zwrócić uwagę na umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów i granie *a vista* łatwych utworów.
3. Na I, II i III roku nauki gry na organach po każdym semestrze przeprowadza się egzamin komisyjny, podczas którego uczeń powinien wykonać minimum cztery utwory o

zróżnicowanej problematyce.

4. Na zakończenie IV roku nauki przeprowadza się egzamin dyplomowy. Program egzaminu dyplomowego powinien zawierać:
- J.S. Bacha – małe preludium i fuga lub z większych preludiów i fug (dla bardziej zaawansowanych) lub preludium i fuga innego kompozytora (np. D. Buxtehudego),
 - preludium chorałowe J.S. Bacha lub innego kompozytora baroku,
 - dowolny utwór dawnego mistrza,
 - trio,
 - dowolny utwór romantyczny lub późniejszy.

PRZEDMIOT	Organowy akompaniament liturgiczny
	MINIMUM WYMIARU GODZIN 60

Program nauki organowego akompaniamentu liturgicznego powinien obejmować całość powszechnie używanych w liturgii śpiewów, zgodnie z *Instrukcją Episkopatu Polski o muzyce liturgicznej po Soborze Watykańskim II* (1979 r.). Uczeń powinien również wynieść z tego przedmiotu umiejętność trafnego doboru repertuaru uwzględniającego okres liturgiczny, święto przypadające na dany dzień, czynność liturgiczną oraz czytania biblijne dnia.

TREŚCI NAUCZANIA

I rok nauki

1. Pamięciowe opanowanie prostych wzorów harmonizacji odpowiedzi mszalnych z równoczesną umiejętnością odnajdywania tonacji i transponowania do wszystkich tonacji.
2. Opanowanie prostych akompaniamentów pieśni (z użyciem samego manuału, jak i manuału z pedałem).

II rok nauki

1. Opanowanie dalszych odpowiedzi mszalnych, pieśni oraz części stałych Mszy św.
2. Nauka psalmów i śpiewów przed Ewangelią na różne okresy liturgiczne.
3. Umiejętność przygotowania prostych przygrywek do pieśni.

III rok nauki

1. Opanowanie dalszych odpowiedzi mszalnych, pieśni oraz części stałych Mszy św.
2. Opanowanie akompaniamentów nieszpórów i gorzkich żalów.
3. Dalsze doskonalenie umiejętności tworzenia przygrywek do pieśni.
4. Wprowadzenie praktyki liturgicznej (granie pieśni i odpowiedzi podczas nabożeństw liturgicznych).

IV rok nauki

1. Opanowanie akompaniamentu litanii, obrzędów ślubu i pogrzebu.
2. Dalsze doskonalenie umiejętności tworzenia przygrywek do pieśni.
3. Umiejętność samodzielnego przygotowania repertuaru wykonywanego podczas liturgii.
4. Umiejętność grania pieśni *a vista*.
5. Praktyka liturgiczna.

PROPOZYCJA ROCZNYCH MINIMÓW PROGRAMOWYCH

– ROZKŁAD PRZYKŁADOWY

I rok nauki

1. Odpowiedzi mszalne:
 - Znak krzyża w tonie I i II,
 - Pozdrowienie w tonie I i II,
 - Dialog przed i po Ewangelią w tonie II,
 - Obrzędy zakończenia z rozesłaniem (1 melodia).
2. 10 pieśni (z dostępnych opracowań harmoniczných).

II rok nauki

1. Odpowiedzi mszalne:
 - III forma aktu pokutnego (1 melodia),
 - Dialog po Ewangelią z melizmatem,
 - Modlitwa powszechna (1 melodia),
 - Dialog przed prefacją,
 - I aklamacja po przeistoczeniu.
2. Części stałe Mszy św. (1 opracowanie),
3. Melodie psalmów responsoryjnych i śpiewów przed Ewangelią (2 melodie),
4. 20 pieśni (z dostępnych opracowań harmoniczných).

III rok nauki

1. Odpowiedzi mszalne:
 - III forma aktu pokutnego (1 melodia),
 - II i IV aklamacja po przeistoczeniu,
 - Modlitwa powszechna (1 melodia),
 - Modlitwa Pańska z embolizmem w wybranych tonacjach,
 - Obrzędy zakończenia z rozesłaniem (1 melodia).
2. Części stałe Mszy św. (1 opracowanie),
3. Melodie psalmów responsoryjnych i śpiewów przed Ewangelią (4 melodie),
4. 30 pieśni (z dostępnych opracowań harmoniczných).

IV rok nauki

1. Odpowiedzi mszalne:
 - III forma aktu pokutnego (1 melodia),
 - Dialog przed i po Ewangelią w tonie I,
 - Modlitwa powszechna (1 melodia),
 - III aklamacja po przeistoczeniu,
 - Modlitwa Pańska z embolizmem w pozostałych tonacjach,
 - Obrzędy rozesłania (1 melodia oraz melodia wielkanocna).
2. Części stałe Mszy św. (1 opracowanie polskie i 1 łacińskie).

3. Melodie psalmów responsoryjnych i śpiewów przed Ewangelią (4 melodie).
4. 40 pieśni, w tym minimum 10 w harmonii modalnej (z dostępnych opracowań harmoniczných).

Forma oceny

Ocena semestralna i końcowa na I, II i III roku nauki ustalana jest na podstawie komisijnego egzaminu, z uwzględnieniem oceny nauczyciela prowadzącego (po I semestrze I roku nauki ocena przyjmuje tylko formę zaliczenia). Natomiast na IV roku nauki przeprowadza się egzamin dyplomowy, którego szczegółowe wymagania i przebieg określa odpowiedni regulamin.

PRZEDMIOT	Kształcenie słuchu
	MINIMUM WYMIARU GODZIN 60

Cele nauczania

1. Rozwijanie wrodzonych predyspozycji słuchowych: słuchu wysokościowego, słuchu harmonicznego, poczucia rytmu, wyobraźni muzycznej, pamięci muzycznej.
2. Wykształcenie umiejętności czytania nut głosem.
3. Wykształcenie umiejętności analizowania i zapisywania zjawisk dźwiękowych.
4. Kształcenie koncentracji, dyscypliny i logiki w spostrzeganiu zjawisk dźwiękowych oraz szybkiej reakcji na te zjawiska.
5. Rozwijanie wrażliwości na walory estetyczne utworu i jego poszczególnych elementów.
6. Rozwijanie inwencji twórczej.
7. Kształcenie umiejętności indywidualnej pracy ucznia nad pokonaniem własnych trudności słuchowych.

TREŚCI NAUCZANIA

1. Śpiewanie i rozpoznawanie interwałów.
2. Śpiewanie i rozpoznawanie gam durowych i molowych oraz ich odmian.
3. Śpiewanie i rozpoznawanie trójdźwięków durowych, molowych oraz ich przewrotów.
4. Śpiewanie i rozpoznawanie trójdźwięków zwiększonych i zmniejszonych.
5. Śpiewanie i rozpoznawanie D⁷ oraz jej przewrotów.
6. Słuchowe rozpoznawanie D⁹ oraz „akordu chopinowskiego”.
7. Śpiewanie interwałów oraz akordów (w różnych postaciach) od podanych dźwięków.
8. Realizacja ćwiczeń rytmicznych 1-, 2-głosowych.
9. Śpiewanie jedno- i wielogłosowych ćwiczeń solfeżowych oraz pieśni kościelnych nazwami literowymi oraz solmizacją.
10. Śpiewanie skal modalnych i innych.
11. Ćwiczenia słuchowe oparte na skalach i gamach.
12. Dyktanda interwałowe, melodyczne i rytmiczne.
13. Zapisywanie z pamięci znanych melodii oraz pieśni kościelnych.

14. Realizacja wielogłosu śpiewem (czytanie pionowe).
15. Czytanie *a vista* jednogłosowych ćwiczeń, pieśni kościelnych oraz przykładów z literatury muzycznej.
16. Transponowanie pisemne i śpiewem.
17. Ćwiczenia z zakresu zbiorowej emisji głosu.
18. Kształcenie pamięci i wyobraźni muzycznej.

Uwagi do realizacji programu

1. Program niniejszy należy traktować jako propozycję do prowadzenia lekcji z kształcenia słuchu w cyklu trzyletnim.
2. Program na charakter otwarty i można go stale uzupełniać, stopniowo podnosząc poziom trudności materiału.
3. Rodzaje ćwiczeń na poszczególne zagadnienia nauczyciel dobiera według uznania, uwzględniając indywidualne predyspozycje uczniów.

Literatura

1. M. DZIEWULSKA, A. FRĄCZKIEWICZ, K. PAWŁOWSKA, *Materiały do kształcenia słuchu*,
2. W. RUDZIŃSKI, *Muzyka dla wszystkich*,
3. J. HABELA, *Słowniczek muzyczny*,
4. J.K. LASOCKI, *Mały solfeż*,
5. Ks. J. SIEDLECKI, *Śpiewnik kościelny*.

PRZEDMIOT	Zasady muzyki
	MINIMUM WYMIARU GODZIN 45

Cele nauczania

1. Kształcenie umiejętności sposobów zapisywania nut i pauz, zasad pisowni muzycznej i definiowania podstawowych cech dźwięku.
2. Kształcenie umiejętności definiowania określeń skal, gam, tonacji, koła kwintowego i pokrewieństwa tonacji oraz budowania skal w ramach systemu dur-moll i w ramach innych systemów.
3. Kształcenie umiejętności budowania interwałów w ramach dwóch oktaw, określania położenia interwałów w gamach, budowania i rozwiązywania interwałów charakterystycznych i określania ich miejsca w odmianach gam systemu dur-moll.
4. Kształcenie umiejętności określania i budowania trójdźwięków, czterodźwięków i ich przewrotów, rozwiązywania D⁷ oraz określania i budowania D⁹.
5. Kształcenie umiejętności określania i definiowania pojęć metrycznych i grupowania wartości rytmicznych w różnego rodzaju taktach.
6. Zdobywanie wiadomości z zakresu agogiki, dynamiki i artykulacji oraz określania i definiowanie ozdobników muzycznych.

TREŚCI NAUCZANIA

1. Dźwięk i jego cechy.

2. Podstawowe elementy notacji muzycznej:
 - nazwy dźwięków,
 - klucze,
 - nazwy oktaw
 - znaki chromatyczne.
3. Interwały muzyczne:
 - nazwy, zapis i rozmiary interwałów prostych i złożonych,
 - podział interwałów – melodyczne, harmoniczne,
 - konsonanse i dysonanse, rozwiązywanie dysonansów.
4. System temperowany: pojęcie skali, gamy, tonacji.
5. Gamy durowe: naturalna, harmoniczna z triadą T, S, D, interwały charakterystyczne.
6. Gamy molowe: eolska, harmoniczna, dorycka, melodyczna, triada. Interwały charakterystyczne i ich rozwiązywanie.
7. Pokrewieństwo tonacji, koło kwintowe.
8. Diatonika, chromatyka, enharmonia.
9. Gama chromatyczna durowa regularna i nieregularna.
10. Rytm:
 - wartości rytmiczne i pauzy, sposoby ich przedłużania,
 - nieregularny podział wartości rytmicznych; synkopa,
 - metrum: rodzaje, grupowanie wartości rytmicznych w taktach prostych i złożonych,
 - polirytmia, polimetria.
11. Akordy – rodzaje, budowa, przewroty, rozwiązywanie:
 - trójdźwięki;
 - czterodźwięki i pięciodźwięki – D^7 , D^9 .
12. Skale poza systemem dur-moll.
13. Elementy dzieła muzycznego – oznaczenia, zapis, wykonanie:
 - dynamika,
 - agogika,
 - artykulacja.
14. Ozdobniki muzyczne – zapis i wykonanie.

Literatura

1. F. WESOŁOWSKI, *Zasady muzyki*
2. J.K. LASOCKI, *Podstawowe wiadomości z nauki o muzyce*
3. F. FLIS, *Materiały do nauczania kształcenia słuchu i zasad muzyki*
4. D. RADZIWIŁOWICZ, *Ćwiczenia z zasad muzyki*
5. A. OSTROWSKI, *Nauczanie zasad muzyki i kształcenia słuchu*
6. J. HABELA, *Słowniczek muzyczny*
7. D. GWIZDALANKA, *Słownik oznaczeń i terminów muzycznych*

PRZEDMIOT	Historia muzyki kościelnej
	MINIMUM WYMIARU GODZIN 60

Cele nauczania

1. Zapoznanie z sylwetkami najwybitniejszych kompozytorów muzyki religijnej.
2. Zapoznanie z najwybitniejszymi dziełami muzyki religijnej z różnych epok.
2. Rozwinięcie potrzeby słuchania muzyki.
4. Zapoznanie z najważniejszymi stylami i kierunkami twórczości muzycznej.
5. Zapoznanie z religijnymi formami muzycznymi w ujęciu historycznym.

TREŚCI NAUCZANIA

STAROŻYTNOŚĆ

1. Chronologia dziejów muzyki.
2. Charakterystyka muzyki starożytnej.

ŚREDNIOWIECZE

1. Muzyka średniowiecza – periodyzacja epoki.
2. Początki wielogłosowości europejskiej.
3. *Ars antiqua*.
4. *Ars nova*.
5. Okres burgundzki.
6. Muzyka polska w średniowieczu.

RENEZANS

1. Charakterystyka epoki renesansu.
2. Kompozytorzy franko-flamandzcy.
3. Szkoła rzymska – znaczenie twórczości G.P. da Palestrina dla muzyki kościelnej.
4. Szkoła wenecka.
5. Muzyka niemiecka – chorał protestancki.
6. Muzyka religijna innych krajów europejskich.
7. Gatunki muzyki instrumentalnej renesansu: transkrypcje, tabulatury.
8. Muzyka polska epoki renesansu.

BAROK

1. Periodyzacja i charakterystyka epoki baroku.
2. Muzyka religijna wczesnego baroku.
3. Religijne formy wokalne-instrumentalne.
4. Twórczość organowa.
5. Jan Sebastian Bach.
6. Jerzy Fryderyk Händel.
7. Muzyka polska epoki baroku.

KLASYCYZM

1. Założenia estetyczne i cechy epoki klasycyzmu.
2. Klasycy wiedeńscy.
3. Muzyka polska epoki klasycyzmu.

MUZYKA XIX WIEKU

1. Założenia estetyczne i cechy epoki romantyzmu.
2. Formy i gatunki solowe w romantyzmie.
3. Twórczość organowa.
4. Inne formy instrumentalne i wokalne-instrumentalne.

5. Ruch cecyliński.
6. Szkoły narodowe w muzyce XIX w.
7. Muzyka polska epoki romantyzmu.

MUZYKA XX WIEKU

1. Style i kierunki w muzyce XX w.
2. Twórczość organowa.
3. Kierunki narodowe w muzyce XX w.
4. Muzyka polska I połowy XX w.
5. Muzyka polska po II wojnie światowej.

Literatura

- M. KOWALSKA, *A B C historii muzyki*, Kraków 2001.
 D. GWIZDALANKA, *Historia muzyki*, t. I-II, Kraków 2005-2006.
 E. HINZ, *Zarys historii muzyki kościelnej*, Pelplin 2000.
 E. HINZ, *Nurt religijny w muzyce różnych epok*, Pelplin 2003.

PRZEDMIOT	Formy muzyczne
	MINIMUM WYMIARU GODZIN 15

Cele nauczania

1. Poznanie i charakterystyka elementów muzyki.
2. Poznanie najważniejszych form muzyki instrumentalnej, wokalne i wokálně-instrumentalnej.
3. Umiejętność samodzielnej analizy utworów muzycznych.
4. Wykorzystanie zdobytych umiejętności w praktyce wykonawczej.

TREŚCI NAUCZANIA

1. Elementy dzieła muzycznego.
2. Klasyfikacja form muzycznych.
3. Faktura dzieła muzycznego.
4. Formy polifoniczne ścisłe.
5. Formy polifoniczne swobodne.
6. Forma mszy w różnych epokach.
7. Motet.
8. Religijne formy wokálně-instrumentalne.
9. Forma allegro sonatowego. Cykl sonatowy.
10. Forma wariacji.

Literatura

1. D. WÓJCIK, *A B C form muzycznych*, Kraków 1999.
2. D. WÓJCIK, *Nauka o muzyce*, Kraków 2001.
3. B. MUCHENBERG, *Literatura muzyczna*, Kraków 1981.

PRZEDMIOT	Śpiew liturgiczny
	MINIMUM WYMIARU GODZIN 30

Cele nauczania

1. Rozwijanie umiejętności wokalnych i możliwości wykonawczych uczniów.
2. Rozwijanie umiejętności pracy w zespole.
3. Zapoznanie się z literaturą z zakresu monodii liturgicznej (śpiewu liturgicznego).
4. Zaznajomienie się z literaturą muzyki liturgicznej wielogłosowej *a cappella*.
5. Zespołowe i solowe wykonywanie śpiewów przewidzianych w programie nauczania.

TREŚCI NAUCZANIA

1. Śpiewy Mszy św. (aklamacje, dialogi, odpowiedzi, psalmy).
2. Części stałe Mszy św.
3. Pieśni mszalne.
4. Śpiewy procesyjne.
5. Pieśni okresu Adwentu i Bożego Narodzenia.
6. Pieśni okresu Wielkiego Postu i Wielkanocy.
7. Śpiewy Triduum Paschalnego.
8. Pieśni ku czci Najświętszego Serca Pana Jezusa.
9. Pieśni ku czci Matki Bożej i świętych Pańskich.
10. Śpiewy okolicznościowe (np. śpiewy dni krzyżowych).
11. Śpiewy nabożeństw w ciągu roku liturgicznego (pasje, litanie).
12. Śpiewy liturgii godzin (hymny, antyfony, psalmy, responsoria).
13. Śpiewy liturgii pogrzebu.

Literatura

1. MIĘDZYDIECEZJALNA KOMISJA DS. LITURGII, DUSZPASTERSTWA LITURGICZNEGO I MUZYKI KOŚCIELNEJ DIECEZJI OPOLSKIEJ I GLIWICKIEJ (red.), *Droga do nieba. Katolicki modlitewnik i śpiewnik*, Opole 2006.
2. K. MROWIEC I IN. (red.), *Śpiewnik liturgiczny*, Lublin 1991.
3. J. SIEDLECKI, *Śpiewnik kościelny*, Kraków 1990.
4. G. SKOP (red.), *Exsultate Deo. Śpiewnik mszalny*, Carlsberg–Lublin 1994⁷.
5. H.J. SOBECZKO (red.), *Zwycięzca śmierci. Teksty liturgiczne i komentarz na Wielki Tydzień i Oktawę Wielkanocy*, Opole 2005².
6. J. WALOSZEK I IN. (red.), *Psallite Domino sapienter. Typiczne melodie do Liturgii Godzin i Mszy świętej*, Opole 2004³.

PRZEDMIOT	Emisja głosu
-----------	---------------------

Cele nauczania

1. Zdobyć podstawowych wiadomości z zakresu anatomii, fizjologii i patologii narządu głosu.
2. Wykształcenie umiejętności posługiwania się własnym głosem w sposób prawidłowy technicznie.
3. Uwrażliwienie na właściwe słyszenie emisyjne i estetykę dźwięku wokalnego.

TREŚCI NAUCZANIA

1. Wyjaśnienie pojęć (emisja głosu, impostacja dźwięku).
2. Zarys budowy i fizjologii organu głosotwórczego.
3. Prawidłowe operowanie oddechem.
4. Właściwa postawa podczas śpiewu.
5. Prawidłowa fonacja w śpiewie i mowie.
6. Funkcja rezonatorów.
7. Rodzaje głosów i ich skala.
8. Higiena głosu.

Literatura

1. T. GĄSOWSKA, Z. PIETRZAK–STĘPKOWSKA, *Praca wyrównawcza z dziećmi mającymi trudności w czytaniu*, Warszawa 1978.
2. I. STYCZEK, *Logopedia*, Warszawa 1979.
3. I. STYCZEK, *Badania i kształtowanie słuchu fonetycznego*, Warszawa 1982.
4. I. SZULUK, *Nauczanie wymowy spółgłosek polskich w przedszkolu*, Białystok 1998.
5. H. ZIELIŃSKA, *Emisja głosu*, Lublin 1998.

PRZEDMIOT	Organoznawstwo
	MINIMUM WYMIARU GODZIN 15

Cele nauczania

1. Zapoznanie się z budową organów.
2. Pogłębienie znajomości historii budownictwa organowego.

TREŚCI NAUCZANIA

1. Nazwa, charakterystyka, podstawowe elementy i podział organów.
2. Budowa piszczałek (wargowych i językowych).
3. Charakterystyka i podział głosów organowych (wargowych i językowych).

4. Zadęcie w organach (miechy, kanały, dmuchawy, ciśnienie).
5. Traktura organowa (rodzaje traktury i wiatrownic).
6. Dyspozycje organów.
7. Historia budownictwa organowego (od starożytności po współczesność).
8. Organy elektroniczne (ogólna charakterystyka, rodzaje, nagłośnienie, firmy produkujące instrumenty).

Literatura

1. J. CHWAŁEK, *Budowa organów*, cz. 1 i 2, Lublin 1973 (mps).
2. J. ERDMANN, *Organy*, Warszawa (brw).
3. J. GOŁOS, *Organoznawstwo historyczne*, Warszawa 2004.
4. J. GOŁOS, *Polskie organy i muzyka organowa*, Warszawa 1972.
5. J. PASIERB, *Ochrona zabytków sztuki kościelnej*, Poznań 1971.
6. A. SAPALSKI, *Przewodnik dla organistów*, Kraków 1880 (reprint).

PRZEDMIOT	Liturgika
	MINIMUM WYMIARU GODZIN 60

Cele nauczania

1. Zapoznanie się z nauką Kościoła odnośnie do liturgii w aspekcie teologicznym, historycznym, duszpasterskim i prawnym.
2. Pogłębienie znajomości treści liturgicznych odnośnie do czynnego udziału w liturgii Kościoła.
3. Rozwijanie umiejętności orientowania się w doborze tekstów liturgicznych w zależności od okresu roku liturgicznego, sprawowanych sakramentów, sakramentaliów, obrzędów i liturgii godzin.

TREŚCI NAUCZANIA

OGÓLNE WPROWADZENIE DO LITURGII

1. Wyjaśnienie pojęć (liturgika, liturgia, kult).
2. Cel liturgii (uświęcenie, kult, społeczny charakter liturgii, funkcje liturgiczne).
3. Liturgia w dokumentach Kościoła (KL i KKK).
4. Personalistyczny wymiar liturgii (duchowość liturgiczna).
5. Historia liturgii (w dziejach Kościoła powszechnego i w Polsce).
6. Księgi liturgiczne (m.in. mszał, lekcjonarz, *Liturgia Godzin*, księgi śpiewów, księgi obrzędowe).
7. Symbolika liturgiczna (znaki liturgiczne, gesty, symbole, formy słowne).
8. Miejsce muzyki w liturgii (na podstawie dokumentów Kościoła).

ROK LITURGICZNY

1. Podstawa i znaczenie roku liturgicznego.
2. Świątowanie tajemnic odkupienia (treści liturgiczne).
3. Niedziela.

4. Cykl obchodów Bożego Narodzenia:
 - Adwent,
 - Uroczystość Bożego Narodzenia,
 - okres świąteczny.
5. Cykl obchodów wielkanocnych:
 - Wielki Post,
 - Triduum Paschalne,
 - Okres Wielkanocy.
6. Okres zwykły w ciągu roku.
7. Uroczystości, święta, wspomnienia.

LITURGIA EUCHARYSTII

1. Nazwy Mszy św.
2. Historia Mszy św. (rozwój historyczny).
3. Eucharystia w nauczaniu Soboru Watykańskiego II.
4. Szczegółowy schemat liturgii Mszy św.:
 - Obrzędy wstępne,
 - Liturgia słowa Bożego,
 - Liturgia eucharystyczna,
 - Obrzędy końcowe.
5. Rodzaje Mszy św.
6. Kult Najświętszego Sakramentu poza Mszą św.

LITURGIA INNYCH SAKRAMENTÓW. SAKRAMENTALIA. LITURGIA GODZIN

1. Liturgia chrztu świętego.
2. Liturgia sakramentu pokuty i pojednania (nabożeństwo pokutne).
3. Liturgia sakramentu bierzmowania.
4. Liturgia sakramentu małżeństwa.
5. Obrzęd dedykacji kościoła.
6. Obrzędy pogrzebowe.
7. Nazwa i pojęcie liturgii godzin.
8. Znaczenie liturgii godzin w życiu Kościoła.
9. Elementy składowe liturgii godzin (struktura oficjów).

Literatura

1. M. KUNZLER, *Liturgia Kościoła*, Poznań 1999.
2. B. NADOLSKI, *Liturgika. Liturgika fundamentalna*, t. I, Poznań 1989.
3. B. NADOLSKI, *Liturgika. Liturgia i czas*, t. II, Poznań 1991.
4. B. NADOLSKI, *Liturgika. Sakramenty. Sakramentalia. Błogosławieństwa*, t. III, Poznań 1992.
5. B. NADOLSKI, *Liturgika. Eucharystia*, t. IV, Poznań 1992.
6. P. PARSCH, *Rok Liturgiczny*, Poznań 1956.
7. R. PIERSKAŁA, H.J. SOBECZKO (red.), *Sakramenty inicjacji w liturgii i w praktyce duszpasterskiej*, Opole 1996.
8. R. PIERSKAŁA, R. POŚPIECH (red.), *Kultura i sztuka w służbie Eucharystii*, Opole 1997.
9. W. SCHENK, *Liturgia sakramentów świętych*, Lublin 1965.
10. T. SINKA, *Zarys liturgii*, Gościkowo-Paradyż 1985.
11. W. ZALEWSKI, *Rok kościelny*, Warszawa 1987-1993.

PRZEDMIOT	Chorał gregoriański
	MINIMUM WYMIARU GODZIN 60

Cele nauczania

1. Zapoznanie się z historią chorału gregoriańskiego.
2. Wykształcenie umiejętności odczytywania i interpretacji zapisu chorałowego.
3. Poznanie podstawowego repertuaru śpiewów gregoriańskich.
4. Wykształcenie umiejętności rozróżniania stylów i form chorałowych.
5. Rozwijanie umiejętności wokalnych oraz możliwości wykonawczych uczniów.
6. Rozwijanie umiejętności pracy w zespole.

TREŚCI NAUCZANIA

1. Geneza i historia chorału gregoriańskiego oraz główne ośrodki jego rozwoju.
2. Umiejętność czytania zapisu gregoriańskiego oraz tekstów łacińskich.
3. System tonalny i rytmika chorału oraz jego notacja.
4. Tyny psalmowe.
5. Systematyka śpiewów chorałowych, style i formy chorałowe.
6. Tropy i sekwencje.
7. Ćwiczenia praktyczne (połączone z wprowadzeniem elementów dyrygowania chorałem gregoriańskim).
8. Zespołowe i solowe wykonywanie śpiewów przewidzianych w programie nauczania.

Literatura

Repertuar chorału gregoriańskiego oparty został na trzech księgach zawierających śpiewy łacińskie:

- *Liber Usualis Missae et Officii* (Parisiis, Tornaci, Romae 1941);
- *Graduale Romanum* (Solesmes 1979) – *Graduale Triplex* (Solesmes 1998);
- *Gaudeamus. Łaciński śpiewnik mszalny*, Warszawa 2005.

REPERTUAR ŚPIEWÓW ŁACIŃSKICH

Repertuar	Strona ¹
ORDO MISSAE (OBRZĘDY MSZY ŚW.)	
Dialogi, aklamacje, <i>Pater noster</i>	10-85
KYRIALE (części stałe Mszy św.)	
Missa IV <i>Cunctipotens Genitor Deus</i>	92
Missa VIII <i>De Angelis</i>	95
Missa XI <i>Orbis factor</i>	101

¹ Numery stron wg *Gaudeamus. Łaciński śpiewnik mszalny*, Warszawa 2005.

Repertuar	Strona¹
Missa XVIII <i>Deus Genitor Alme</i> (Kyrie XVI)	106
Credo III	114
CANTI SELECTI (ŚPIEWY WYBRANE)	
TEMPUS ADVENTUS (OKRES ADWENTU) <i>Rorate caeli desuper</i>	124
TEMPUS NATIVITATIS (OKRES BOŻEGO NARODZENIA) <i>Puer natus est nobis</i>	128
<i>Adeste, fideles</i>	131
<i>Puer natus in Bethlehem</i>	134
TEMPUS QUADRAGESIMAE (OKRES WIELKIEGO POSTU) Psalmus responsorius (<i>Miserere</i>)	141
<i>Attende Domine</i>	144
<i>Parce Domine</i>	145
<i>Crucem Tuam adoramus</i>	148
<i>Stabat Mater</i> (sekwencja o Matce Bożej Bolesnej)	155
TEMPUS PASCHALE (Czas wielkanocny) <i>Victimae paschali laudes</i> (sekwencja wielkanocna)	160
Psalmus alleluiaticus (<i>Confitemini Domino</i>)	161
Psalmus alleluiaticus (na motywie <i>Exsultet</i>)	163
<i>Alleluia, o filii et filiae</i>	170
<i>Veni Sancte Spiritus</i> (sekwencja o Duchu Świętym)	179
TEMPUS PER ANNUM (OKRES ZWYKŁY) <i>Veni Creator Spiritus</i>	205
<i>Ubi caritas est vera</i>	209
<i>Dies irae, dies illa</i> (sekwencja żałobna)	213
IN FESTO SANCTISSIMI CORPORIS ET SANGUINIS CHRISTI ET AD COMMUNIONEM (NA ŚWIĘTO NAJŚWIĘTSZEGO CIAŁA I KRWI CHRYSZTUSA I PODCZAS KOMUNII ŚW.) <i>Lauda Sion Salvatorem</i>	222
<i>Tantum ergo Sacramentum</i>	228
<i>O salutaris Hostia</i>	229
<i>Adoro te devote</i>	236
<i>Ave verum</i>	238
DE BEATA MARIA VIRGINE (O NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNIE) <i>Rorate caeli desuper</i>	244
<i>Ave Maria</i>	254
<i>Salve Mater misericordiae</i>	259
<i>Alma Redemptoris Mater</i> (na Adwent i Boże Narodzenie)	260
<i>Ave Regina caelorum</i> (na Wielki Post)	261
<i>Salve Regina</i> (ton zwykły)	263
<i>Regina caeli</i> (antyfona na okres wielkanocy)	264
PRO DEFUNCTIS (ZA ZMARŁYCH) <i>Requiem aeternam</i>	268
<i>Lux aeterna</i>	270
<i>In paradisum</i>	271
HYMNI ET CANTICA (HYMNY I KANTYKI NOWEGO TESTAMENTU) <i>Te Deum laudamus</i>	278
<i>Ut queant laxis</i> (hymn ku czci św. Jana Chrzciciela – 1 zwrotka)	282
<i>Benedictus</i> (<i>Canticum Zachariae</i> – 2 zwrotki)	284

Repertuar	Strona¹
Magnificat (<i>Canticum Mariae</i> – 2 zwrotki)	285
LITANIAE (LITANIE) <i>Litaniae sanctorum</i>	298
APPENDIX (DODATEK) <i>Tonus 1</i> (a; a ² ; a ³) <i>Tonus 8</i> (G)	304 309

PRZEDMIOT	Prawodawstwo muzyki kościelnej
	MINIMUM WYMIARU GODZIN 15

Cele nauczania

1. Zapoznanie się z dokumentami Kościoła o muzyce w liturgii.
2. Wykształcenie umiejętności doboru repertuaru zgodnie z prawodawstwem Kościoła rzymskokatolickiego.
3. Rozwijanie umiejętności stosowania dokumentów Kościoła o muzyce w liturgii w życiu wspólnot parafialnych.

TREŚCI NAUCZANIA

1. Wprowadzenie w problematykę prawodawstwa Kościoła Rzymskokatolickiego.
2. Poznanie dokumentów Kościoła o muzyce w liturgii.
 - *Motu proprio* św. Piusa X *Inter pastoralis officii sollicitudines*.
 - *Encyklika* Piusa XII *Musicae sacrae disciplina*.
 - Sobór Watykański II – *Konstytucja o Liturgii*.
 - Święta Kongregacja Obrzędów – *Instrukcja o Muzyce w Świętej Liturgii Musicam sacram*.
 - *Instrukcja Episkopatu Polski o muzyce liturgicznej po Soborze Watykańskim II*.
 - *Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego* (2004).
 - Wprowadzenie do lekcjonarza mszalnego.
 - *Instrukcja Episkopatu Polski w związku z wydaniem nowego Mszału ołtarzowego*.
 - Kongregacja Kultu Bożego – *O koncertach w kościołach*.
 - Dokumenty o muzyce I Polskiego Synodu Plenarnego.
 - Diecezjalne regulaminy dla muzyków kościelnych.
3. Pogłębienie treści dokumentów Kościoła w aspekcie teologicznym, historycznym, prawnym i duszpasterskim.
4. Umiejętność zastosowania dokumentów Kościoła o muzyce w liturgii i nabożeństwach.
5. Zadania muzyków kościelnych.

Literatura

1. Z. BERNAT, *Śpiew i muzyka kościelna w odnowionej liturgii*, w: F. BLACHNICKI I IN. (red.), *Wprowadzenie do liturgii*, Poznań 1967, s. 488-496.
2. A. FILABER (red.), *Prawodawstwo muzyki kościelnej*, Warszawa 2008².

3. I. PAWLAK, *Muzyka liturgiczna po Soborze Watykańskim II w świetle dokumentów Kościoła*, Lublin 2001².
4. I. PAWLAK, *Nowe spojrzenie na zadania organisty*, „Homo Dei” 41 (1972), z. 3, s. 182-188.
5. I. PAWLAK, *Nowe zadania kościelnych zespołów śpiewaczych*, „Homo Dei” 40 (1971), z. 1, s. 35-44.

PRZEDMIOT	Harmonia
	MINIMUM WYMIARU GODZIN 165

Celem nauczania

1. Nabycie umiejętności określania, budowania i łączenia trójdźwięków głównych i pobocznych w relacji kwinty, sekundy i tercji w postaciach zasadniczych i w przewrotach (ściśle i swobodnie).
2. Budowanie i łączenie akordów z dodaną sekstą.
3. Budowanie i łączenie akordów septymowych i nonowych (także w tonalności rozszerzonej).
4. Tworzenie konstrukcji harmoniczych (ośmiotaktów) z użyciem każdego rodzaju poznanych akordów według podanego sopranu, basu cyfrowanego lub funkcji harmoniczych.
5. Posługiwanie się różnymi rodzajami dźwięków obcych (w tym pozaakordowych i alterowanych). Poznanie „akordu chopinowskiego” i „zwrotu tristanowskiego”.
6. Zastosowanie figuracji w konstrukcji harmoniczej.
7. Harmonizowanie pieśni zgodnie z jej stylem i charakterem (modalność, tonalność).
8. Modulowanie przy pomocy modulacji diatonicznej, chromatycznej i enharmonicznej tak w formie zapisanej konstrukcji harmoniczej, jak i praktycznie.
9. Analiza harmoniczej utworów z okresu baroku, klasycyzmu i romantyzmu z uwzględnieniem zastosowanej w nich figuracji.
10. Tworzenie konstrukcji harmoniczej w innych niż chóralna rodzajach faktury (fortepianowa, organowa, smyczkowa, dęta i inne).
11. Orientacja w podstawowych kierunkach i środkach nietonalnej harmonii XX wieku.

TREŚCI NAUCZANIA

TRÓJDŹWIĘKI GŁÓWNE I POBOCZNE W POSTACI ZASADNICZEJ

I. Ścisłe łączenie w relacji kwinty, sekundy i tercji

Relacja kwinty

1. Ścisłe łączenie trójdźwięków głównych.
2. Ścisłe łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.

Relacja sekundy

3. Ścisłe łączenie trójdźwięków głównych.
4. Ścisłe łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.

Relacja tercji

5. Ścisłe łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.

II. Swobodne łączenie w relacji kwinty, sekundy i tercji

Relacja kwinty

6. Pierwsze swobodne łączenie trójdźwięków głównych.
7. Pierwsze swobodne łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.
8. Drugie swobodne łączenie trójdźwięków głównych.
9. Drugie swobodne łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.

Relacja sekundy

10. Pierwsze swobodne łączenie trójdźwięków głównych.
11. Pierwsze swobodne łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.
12. Drugie swobodne łączenie trójdźwięków głównych.
13. Drugie swobodne łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.

Relacja tercji

14. Pierwsze swobodne łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.
15. Drugie swobodne łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.

TRÓJDŹWIEKI GŁÓWNE I POBOCZNE W PRZEWROTACH

III. Ścisłe i swobodne łączenie w relacji kwinty, sekundy i tercji akordów sekstowych

Relacja kwinty

16. Ścisłe łączenie trójdźwięków głównych.
17. Ścisłe łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.
18. Swobodne łączenie trójdźwięków głównych.
19. Swobodne łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.

Relacja sekundy

20. Ścisłe łączenie trójdźwięków głównych.
21. Ścisłe łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.
22. Swobodne łączenie trójdźwięków głównych.
23. Swobodne łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.

Relacja tercji

24. Ścisłe łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.
25. Swobodne łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych.

IV. Łączenie akordów kwartsekstowych

26. Łączenie trójdźwięków głównych.
27. Łączenie trójdźwięków pobocznych i głównych

CZTERODŹWIEKI Z DODANĄ SEKSTĄ I CZTERODŹWIEKI SEPTYMOWE GŁÓWNE I POBOCZNE

V. Ścisłe i swobodne rozwiązywanie dodanej seksty

28. Ścisłe rozwiązywanie dodanej seksty w akordach głównych.
29. Ścisłe rozwiązywanie dodanej seksty w akordach pobocznych.
30. Swobodne rozwiązywanie dodanej seksty w akordach głównych.
31. Swobodne rozwiązywanie dodanej seksty w akordach pobocznych.

VI. Ścisłe i swobodne rozwiązywanie septymy

32. Ścisłe rozwiązywanie septymy w D⁷.
33. Ścisłe rozwiązywanie septymy w T⁷, S⁷ i w akordach pobocznych.
34. Swobodne rozwiązywanie septymy w D⁷.
35. Swobodne rozwiązywanie septymy w T⁷, S⁷ i w akordach pobocznych.

PIĘCIODŹWIEKI NONOWE GŁÓWNE I POBOCZNE

VII. Ścisłe i swobodne rozwiązywanie nony

36. Ścisłe rozwiązywanie nony i septymy w D⁹.
37. Ścisłe rozwiązywanie nony i septymy w T⁹, S⁹ i w akordach pobocznych.
38. Ścisłe rozwiązywanie nony i swobodne septymy w D⁹.
39. Ścisłe rozwiązywanie nony i swobodne septymy w T⁹, S⁹ i w akordach pobocznych.
40. Swobodne rozwiązywanie nony i ścisłe septymy w D⁹.
41. Swobodne rozwiązywanie nony i ścisłe septymy w T⁹, S⁹ i w akordach pobocznych.
42. Swobodne rozwiązywanie nony i septymy w D⁹.
43. Swobodne rozwiązywanie nony i septymy w T⁹, S⁹ i w akordach pobocznych.

TONALNOŚĆ ROZSZERZONA. MODULACJE

VIII. Rozszerzona tonalność

44. Akordy wtrącone, tonikalizacja, rozwiązania eliptyczne, zboczenia modulacyjne.
45. Alteracja modulująca i niemodulująca, rzeczywista i pozorna, „zwrot tristanowski”.

IX. Modulacje

46. Modulacja diatoniczna.
47. Modulacja chromatyczna.
48. Modulacja enharmoniczna.

Literatura

1. A. BĄCZKOWICZ, *Harmonia*, Opole 2003 (mps).
2. J. GAWŁAS, *Harmonia funkcyjna*, Katowice 1973.
3. A. FRĄCZKIEWICZ, M. FIELDORF, *Zasady modulacji*, Kraków 1988.
4. M. POKRZYWIŃSKA, *Progresje. Zbiór ćwiczeń harmoniczych*, Warszawa 2004.
5. K. SIKORSKI *Harmonia*, cz. 1, Kraków 1960.
6. K. SIKORSKI *Harmonia*, cz. 2, Kraków 1961.
7. K. SIKORSKI *Harmonia. Zbiór zadań i przykładów do I i II części podręcznika dla średnich szkół muzycznych*, Kraków 1965.
8. J. TARGOSZ, *Podstawy harmonii funkcyjnej*, Kraków 2004.
9. F. WESOŁOWSKI, *Materiały do ćwiczeń harmoniczych*, Kraków 1969.
10. F. WESOŁOWSKI, *Rozwój systemu tonalnego dur-moll*, Warszawa 2006.

PRZEDMIOT	Chór
	MINIMUM WYMIARU GODZIN 60

Cele nauczania

1. Głównym celem nauczania przedmiotu jest rozwijanie umiejętności uczniów w dziedzinie szeroko pojętego prowadzenia zespołów chóralnych, a przez to wzrost poziomu artystycznego chórów kościelnych prowadzonych przez uczniów w przyszłości w ramach działalności organistowskiej.
2. Zadaniem kształcenia jest również rozwijanie umiejętności techniki emisji głosu, prawidłowego dobierania repertuaru dostosowanego pod względem trudności do poziomu chóru oraz optymalnych metod prowadzenia zespołu chóralnego.

TREŚCI NAUCZANIA

1. Rozwijanie ogólnej muzykalności i poczucia estetyki oraz wrażliwości na jakość i barwę dźwięku.
2. Rozwijanie umiejętności pracy w zespole. Kształtowanie dyscypliny artystycznej oraz poczucia odpowiedzialności.
3. Rozszerzanie znajomości repertuaru chóralnego.
4. Nauczanie prawidłowej techniki wokalne.
5. Nauczanie podstaw dyrygowania i metodyki prowadzenia chóru.
6. W zależności od możliwości wykonawczych i składu chóru zespół wykonuje utwory 2-, 3-, 4-głosowe.
7. Repertuar wykorzystywany podczas prób stanowią sakralne pieśni chóralne o zróżnicowanym stopniu trudności, stylistyce oraz treści religijnej.